

Vlaams
Parlement

vergadering **C142**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand

van 21 februari 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de hervorming van de Brede School in Brussel – 788 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het Brusseldecreet – 1065 (2017-2018)	8

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de hervorming van de Brede School in Brussel – 788 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Katia Segers

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord

Elke Van den Brandt (Groen): De Brede School in Brussel is een gekend initiatief. Iedereen in deze zaal is overtuigd van het belang daarvan. Denk maar aan het feit dat we scholen niet enkel als een leeromgeving beschouwen, maar ook openstellen voor sport, spel, cultuur enzovoort. De school kan een draaischijf en een hefboom worden in een wijk, in een buurt voor veel meer dan onderwijs alleen.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) en de Vlaamse overheid hebben daar in het verleden stappen in gezet. De VGC heeft daar ook altijd een ruime subsidie aan gegeven, dat moet zeker worden erkend. Een tijd geleden is er een hervorming aangekondigd. Oorspronkelijk was die gepland voor 1 september 2018, maar die is uiteindelijk uitgesteld tot 2019. De principes van die hervorming lijken tot dusver nog wel op tafel te liggen.

De essentie is dat de VGC, die de hervorming zou doorvoeren en dit momenteel financiert, niet van plan is om te stoppen met de Brede School. Met eenzelfde budget wil de VGC graag meer Brede Scholen kunnen faciliteren. Ze gaat ervan uit dat de partners, de gemeente of de school zelf, een grotere bijdrage kunnen leveren. Dat betekent dat er op dit moment een subsidie is van 50.000 euro voor de uitbouw van de Brede School en dat er op die manier een coördinator kan worden aangesteld. Zo zijn er 28 Brede Schoolcoördinatoren.

Nu is er een ander systeem waarbij je aan het Onderwijscentrum Brussel (OCB) ondersteuning kunt vragen. Dan kun je maximaal drie dagen per week iemand van het OCB ter ondersteuning op de school krijgen. Het idee is dat de school ook een leerkracht vrijstelt om een aantal uren per week aan het project te werken, en dat ook de gemeenten daartoe bijdragen.

Op het moment dat die plannen werden aangekondigd, is er zowel vanuit de Brede Schoolcoördinatoren als vanuit de gemeenten protest gekomen. De Brede Schoolcoördinatoren zeiden dat de hervorming te snel gaat, dat ze die niet aankunnen. Ook de gemeenten zeiden dat ze die budgetten helemaal niet hadden gepland. Het is allemaal minder vanzelfsprekend dan het lijkt om daar nu even snel, kort voor een begrotingsaanpassing, middelen voor te hebben.

Minister, de vraag is of het, door dit met een jaar uit te stellen, dan wel zal lukken. Ik heb ook een vraag aan minister Crevits gesteld, maar aangezien u namens de hele regering kunt antwoorden, is deze vraag bij u terechtgekomen. Hebben scholen de ruimte om een aantal uren per week een leerkracht vrij te maken? Scholen mogen dat uiteraard wel, maar het aantal opdrachten dat onze scholen hebben, is niet klein. Dus verwachten dat ze zomaar uren kunnen vrijmaken, lijkt minder evident dan het is. Het is dus van belang dat daar een overleg mee is en dat de onderwijssector daarin niet alleen wil, maar ook kan meestappen. Is het realistisch dat scholen daartoe gaan bijdragen?

Hetzelfde voor de gemeenten. Die vinden het eigenlijk wel evident dat ze bijdragen aan zo'n project. Een aantal gemeenten zijn daar zeker ook toe bereid, maar er moet een begroting voor zijn. Iedereen kent de Brusselse situatie: als er middelen voor een Nederlandstalig project zijn, zullen er ook vragen zijn voor middelen voor een Franstalig project. Voor een aantal gemeenten zal dat over

een relatief groot bedrag op hun begroting gaan. Zijn die middelen er? Minister, is het wenselijk en realistisch om die hervorming door te voeren zonder dat er extra middelen zijn?

De VGC krijgt vanuit Vlaanderen relatief steeds minder middelen en wil wel steeds meer doen. Je zou ervan uit kunnen gaan dat Vlaanderen hierin initiatief moet en kan nemen om te zorgen dat dat goede project, de Brede School, dat zowel voor de ontwikkeling van kinderen, van buurten van Brussel, maar ook voor het versterken van het Nederlands in Brussel een belangrijke rol speelt, niet in het gedrang komt. Hoe kunnen de verschillende overheden hun verantwoordelijkheid nemen om te zorgen dat die goede projecten kunnen blijven bestaan, dat er meer brede scholen komen? Dat is een legitieme ambitie, maar ze mag niet ten koste gaan van de kwaliteit of van de manier van werken van de huidige projecten.

Minister, ik ga ervan uit dat u overleg hebt gehad met de VGC, en met uw collega's in de Vlaamse Regering zodat er een antwoord kan komen op de pertinente vraag wat de toekomst is van de Brede School in Brussel. Welke overheid kan daar welke rol in spelen?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Er is inderdaad overleg geweest, zowel op het niveau van de administraties van de Vlaamse overheid en de VGC als op politieke niveau, waarbij de VGC de door haar uitgewerkte hervorming – niet onbelangrijk – voorstelde. Zo stonden wij zeker positief tegenover het plan om meer scholen te kunnen bedienen. Het huidige model liet immers een uitbreiding van dit Brede Scholennetwerk niet toe. Ook het verduurzamen van dit netwerk was voor ons van belang.

Zijn extra middelen al dan niet mogelijk of wenselijk? Zoals u reeds aangaf, liet de Collegevoorzitter tijdens de plenaire zitting van de VGC van 22 december weten dat de geplande hervorming van de Brede Scholen over de verkiezingen van 2019 zullen worden getild. Dat heeft hij bevestigd na het College. Dat betekent dat het aan de ministers in de volgende legislatuur is om hierover een beslissing te nemen. Momenteel blijft alles bij het oude, ook wat de financiering betreft. Een stijging van de middelen voor de VGC is momenteel niet aan de orde.

U weet dat we ongeveer een een-op-eenfinanciering hebben. Als ik goed ben ingelicht, subsidieert de VGC het Brede Scholennetwerk in Brussel met 767.000 euro. Wij stellen daar 750.000 euro gekleurd geld naast. De bedoeling van de VGC – het is wel degelijk zij die de uitrol van het Brede Scholenbeleid op het terrein doet – om meer Brusselse Brede Scholen te creëren en te ondersteunen, kunnen we alleen maar toejuichen. Hoe zich dat budgettair vertaalt, maakt voorwerp uit van de discussie omtrent de hervorming van de Brede School. Behoudens parlementaire debatten zoals we die hier nu aan het voeren zijn – op zichzelf is dat zeker niet slecht –, zal dat luidens de Collegevoorzitter tijdens deze legislatuur niet meer worden beslist.

Ik heb niet de gewoonte om uit de biecht te klappen. Ik zit, zoals u weet, in het College als waarnemer, omdat het nuttig is om met elkaar rechtstreekse contacten te hebben. Daarnaast heb ik mijn toezichthoudende rol, waardoor ik niet tussenbeide kom in inhoudelijke debatten die het College voert. Men moet daarin proberen om een klein beetje ordentelijk te zijn. Ik kan alleen zeggen dat wij de middelen voor het Brede Scholenbeleid, gekleurd, met plezier aan de VGC geven. De juiste mechaniek van hoe zij een en ander willen uitrollen, is haar autonome verantwoordelijkheid. Als er bepaalde zaken nog niet gerealiseerd zijn, is dat niet te wijten aan de verstandhouding die daarover tussen de Vlaamse Gemeenschap

en de VGC is, maar dan ligt dat, en dat kan, eerder aan een verschil in visie binnen het College zelf.

Acht ik het realistisch dat gemeenten en de scholen hiertoe extra gaan bijdragen? Scholen? Neen, het is niet realistisch om van scholen zelf extra inspanningen uit het niets te gaan verwachten. Veel scholen, en in toenemende mate ook gemeenten in Brussel, zijn wel overtuigd van de meerwaarde van Brede Scholen. Dat is natuurlijk ook de reden waarom de hervorming op stapel stond, maar het lijkt me aan de gemeentebesturen zelf om minstens te overwegen of zij het opportuun achten om bijkomend te investeren in de Brede Scholen. Over de financiële engagementen en de hervorming heb ik u de stand van zaken gegeven. Momenteel is de enveloppe wat ze is. Die is vanuit uw perspectief onvoldoende – dat kan ik begrijpen – maar vanuit mijn perspectief is dat nog altijd substantieel. Een vraag voor de verhoging van de middelen – maar dat zal dan toch eerder niet op korte termijn zijn – kan wel besproken worden. Dat heeft ook te maken met de vraag die de heer Vanlouwe na deze vraag zal stellen, over de bredere verhoudingen. Tegelijkertijd moeten we ook kijken hoe gemeenten op een realistische wijze – ik ken de financiële toestand van de meeste gemeenten – mee kunnen participeren.

Elke Van den Brandt (Groen): Een stuk van de antwoorden hebben we al kunnen vernemen binnen de VGC, namelijk dat het over de verkiezingen wordt getild. Als men een hervorming wil doen, zijn er een aantal stappen te zetten. Het is een goede zaak dat dit College zegt dat het dat nu niet zal doen, maar als men iets over de verkiezingen tilt, is het de vraag of men de beslissingen dan wil nemen in de regeringsonderhandelingen van dat College. Dan moeten die gesprekken wel op voorhand worden aangezegd. Dan moeten die debatten nu met de gemeenten en met de scholen worden aangegaan. In die zin maak ik me wel wat zorgen, want blijkbaar zit het wel in de hoofden van een aantal Collegeleden. U zegt zelf dat daarover onenigheid binnen het College is, niet tussen Vlaanderen en de VGC. Maar dat betekent wel dat het idee leeft en dat het dus terug kan komen. Dan kunnen we beter een goede voorbereiding doen, zodat het duidelijk wordt of het kan of niet. Dan doen we die beter nu, zodat zij die naar de onderhandelingstafel gaan – het mag een verrassing wezen wie het zal zijn – de elementen in handen hebben. Ik hoop wel dat er overleg komt, dat of Vlaanderen of de VGC dat overleg opstart en gaat kijken wat mogelijk is.

Ik waardeer dat u eerlijk zegt dat er bij die scholen wellicht geen ruimte is voor die inspanningen. Dat is ook mijn aanvoelen. De scholen zitten echt wel op hun tandvlees. Dat betekent wel dat een deel van hoe het nu op tafel ligt, niet kan. U zegt dat het een legitiem doel is om meer Brede Scholen te hebben. We zeggen dat met ons allen. Het is jammer dat het niet overal is. Dan moeten we kijken hoe het kan. Als het niet op deze manier kan worden hervormd, wat mijn mening is – het plan kan niet nu gewoon worden uitgevoerd – hoe kan het dan wel? Hoe kunnen we wel voor meer Brede Scholen zorgen? Moet dat met meer middelen of zijn er andere mogelijkheden? Als je met hetzelfde geld meer kan doen, is iedereen daar voorstander van. Als gemeenten kunnen gaan kijken om inspanningen te doen, zijn dat interessante pistes. Ik hoop dus dat het plan zoals het nu op tafel lag, niet wordt uitgevoerd, maar dat het concept of het nadenken over meer Brede Scholen in Brussel ook niet volledig van tafel wordt geveegd en dat er daar wel stappen worden gezet. Dat kan zowel vanuit de VGC als vanuit de Vlaamse Regering.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): In de Brede Scholen zijn zeker heel wat positieve elementen terug te vinden. De voorwaarde moet wel blijven dat het de bedoeling is dat kinderen die hier in de school in contact komen met het Nederlands, ook buiten de schoolomgeving, via allerhande activiteiten, misschien wel in de

schoolstructuur, maar buiten de schoolomgeving, buiten het leren, ook in contact blijven komen met het Nederlands.

Niets is perfect en alles kan beter, dus ook het concept van de Brede School. Het is goed dat het geëvalueerd wordt en dat er uiteindelijk hervormingen, verbeteringen, zouden komen, om uiteindelijk te komen tot meer Brede Scholen. We moeten wel steeds vooropstellen dat het de bedoeling moet zijn om die kinderen, veelal anderstaligen, toch in contact te brengen met andere Nederlandstalige initiatieven die in Brussel op heel veel plaatsen, in heel veel wijken en gemeenten worden genomen.

Scholen, maar ook gemeenten en de VGC, moeten een inspanning leveren. We hebben ernaar verwezen dat ook de gemeenten een bepaalde verantwoordelijkheid hebben. Het is soms een delicaat punt om die gemeenten te overtuigen van het concept, of hen mee verder te laten werken in het concept van de Brede School. De inbreng mag het project uiteindelijk niet maken ok kraken. Ik zou niet graag hebben dat bepaalde gemeenten zeggen dat het misschien wel een mooi initiatief is, maar ze daar om diverse redenen niet mee instappen. We kennen de moeilijkheden in Brussel. Er zijn soms wat tegenkantingen, soms om ideologische, soms om communautaire redenen. De bedoeling moet zijn dat we effectief tot meer Brede Scholen komen vanuit Brussel.

Er is inderdaad een goed overleg nodig vanuit u, als verantwoordelijke minister voor Brussel, en als waarnemend lid in Brussel. U zegt dat u een bepaalde terughoudendheid hebt, maar u hebt toch ook wel de mogelijkheid om een bepaalde invloed uit te oefenen, naast uw toezichthoudende rol.

U sprak over de financiering van de VGC, ongeveer 770.000 euro, en daartegenover de financiering van de Vlaamse Gemeenschap, 750.000 euro. Kunt u wat toelichting geven over wat er precies te verwachten valt van de verschillende gemeenten?

Nog een korte vraag: kunt u iets meer uw invloed laten gelden? Het is een onderwijsbevoegdheid in Brussel. Op welke manier kunnen we dat toch iets meer sturen vanuit Vlaanderen?

Minister Sven Gatz: Het zijn interessante tussenkomsten, omdat ze de volledige discussie over zowel inhoudelijke elementen, over wat de Brede School voor Brussel en voor de kinderen in het Nederlandstalig onderwijs kan verbeteren, en over hoe de verhoudingen tussen de VGC en de Vlaamse Gemeenschap zitten, omvat.

Het goede nieuws is dat de hervorming wel degelijk klaar was. Anders wordt ze ook niet geagendeerd op een College. Men mag ervan uitgaan dat op VGC-niveau, waar ook de voorbereidingen tussen de kabinetten gebeuren, zaken in belangrijke mate waren uitgeklaard alvorens ze werden geagendeerd. Met andere woorden, het is niet zo dat die hervorming nu plots in de nevelen zal verdwijnen. Er is een blauwdruk van een hervorming. Mevrouw Van den Brandt, het was inderdaad de bedoeling om met dezelfde middelen meer scholen en gemeenten te bereiken, waardoor er inderdaad een kleinere steun is per school. Die afweging moet men maken.

Is dat een goede afweging of niet? Er waren zeker argumenten om het op die manier te doen. De middelen vanuit de VGC, dus inclusief de steun vanuit de Vlaamse Gemeenschap die naar de gemeenten gingen, waren nog altijd substantieel, maar er was een discussie binnen het College over de juiste verdeelsleutel. Ik ga ervan uit dat de hervorming zoals ze nu is, niet slapend zal zijn tot aan de verkiezingen. Er zijn ondertussen ook al voldoende contacten gelegd op schoolniveau, op schoolnetwerkniveau en op gemeentelijk niveau om die hervorming voor te bereiden. Nu kunnen er twee zaken gebeuren: ofwel staan we na de

gewestraadverkiezingen opnieuw voor dezelfde vraag – inhoudelijk zullen we zeker voor dezelfde vraag staan en zullen we van daaruit moeten vertrekken – ofwel vinden we via het Brusseldecree een bijkomende financiële ruimte door de indexering van de VGC-dotatie als geheel, maar ik ga niet vooruitlopen op het antwoord dat ik zo meteen zal geven op de vraag van de heer Vanlouwe. Dan ligt daar natuurlijk al een deel van het antwoord in verscholen, want dan zijn er middelen die daar zouden kunnen voor worden aangewend. Natuurlijk, alles is aan alles verbonden en daar kan ik op dit ogenblik niet op vooruitlopen. Dat het debat verder zal worden gevoerd, zowel met de VGC als binnen de VGC als door de VGC met de gemeenten, want dat is de juiste volgorde, daar ben ik zeker van. U moet het als volgt zien: het is een beetje hetzelfde als met het inburgeringsbeleid of met andere zaken die we als Nederlandstaligen, als Vlamingen in Brussel doen. Niet dat al onze elementen van beleid als goede praktijk zomaar worden overgenomen, maar eerst kijkt men een beetje argwanend of niet begrijpend, onder de noemer van 'c'est quoi, une Brede School?' en daarna begint men te begrijpen wat het is, welk netwerk er rond de school wordt geweven, met alle partners, ook rond de stimulering van de Nederlandstaligheid en zegt men dat het wel degelijk zoden aan de dijk brengt. Ook de gemeenten, zelfs al zullen ze dan hun eigen begroting moeten opmaken – maar iedereen heeft zo zijn eigen kruis te dragen, dat weet u – zien wel dat het nuttig is om daarin te investeren.

We verliezen dus nu wat tijd, maar de hervorming zit niet in de koelkast. Wat ik wel bereid ben om te doen, is bruggen bouwen tussen beleidsniveaus. Wat ik niet ga doen, is bemiddelen, op welk punt dan ook, binnen het College. Dat is niet mijn taak. Er zijn grenzen aan de energie die een bewindvoerder kan steken in zijn prioriteiten. In mijn institutionele rol om de verhoudingen tussen Vlaanderen en de VGC zo vlot mogelijk en beter te laten verlopen, wil ik zeker investeren. Ik ga daar verder veel energie in steken, maar niet elke verschillende zienswijze binnen een College – ik zeg nogmaals, die kunnen er zijn – moet door mij worden opgelost. Dat doen andere collega's ook niet ten aanzien van Vlaamse gemeenten. Er is wel een bepaalde grens aan de maakbaarheid van de samenleving, aan de maakbaarheid van Brussel en VGC vanuit Vlaams oogpunt.

Maar goed, de discussie is wel bezig en ik geloof wel dat we, misschien met een beetje vertraging, de volgende stap naar de volledige kwalitatieve uitrol van de Brede School in zoveel mogelijk scholen in Brussel en gemeenten in Brussel kunnen realiseren.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik zie het ook niet als uw rol om te gaan bemiddelen tussen Collegeleden. Er is een democratische samenstelling van het College. Mijn partij zit in de oppositie, maar dat betekent niet dat ik respecteer dat het aan het College is om een akkoord te maken, om een politiek compromis te vinden. Als daar iets uitkomt, zal ik er kritiek op geven als het niet goed is, of blij zijn als het wel goed is, maar het is niet de rol van Vlaanderen om het te gaan aansturen, coördineren of te gaan chaperonneren. Brussel heeft geen nood aan dergelijke schoolmoederrollen. Mijn vraag was dus niet om daar een andere rol in te spelen. Maar Vlaanderen investeert er wel in. Onderwijs is ook een Vlaamse bevoegdheid. Vanuit de bevoegdheid Brussel kan je ook wel kijken naar die Brede Schoolwerking. Die Brede Schoolwerking wordt vanuit de VGC gecoördineerd. Dat is goed, maar Vlaanderen moet daar niet volledig afstandelijk of apathisch in zijn. Ik zeg niet dat u dat bent.

In die zin vind ik het wel relevant dat het Vlaams Parlement daarover discussieert.

U zegt dat het loopt zoals met inburgering, het is een beetje pionierswerk, een beetje experimenteren, en als dat goed werkt, kan het worden overgenomen. Dat

is vaak zo, en dat kan de kracht zijn van het Vlaams beleid in Brussel. Als we met de gemeenten gaan praten, moeten we kunnen luisteren. Het model is misschien 'bijstuurbaar'. Misschien zijn er andere vormen van Brede School mogelijk. De gemeenten kunnen er misschien voor zorgen dat we over de gemeenschaps-grenzen heen kunnen werken en we uit die communautaire ... *(Opmerkingen van Karl Vanlouwe)*

Ik hoor protest van de N-VA. Maar Groen vindt dat wel een goede zaak: de Brede School moet niet per gemeenschap werken, dat mag overkoepelend zijn. De dialoog met de gemeenten moet niet gaan over het concept als te nemen of te laten, u moet die financieren. Een hervorming van de Brede School kan relevant zijn. Als we met hetzelfde geld meer kunnen doen, kan daar niemand tegen zijn. Dat moet wel gebeuren in dialoog en met voldoende tijd. Dat wordt het liefst een open dialoog zodat, als de volgende meerderheid een andere meerderheid is, deze dialogen en alle elementen beschikbaar zijn, zodat een verstandige beslissing kan worden genomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het Brusseldecreet – 1065 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Katia Segers

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister, het is een van de strategische doelstellingen van uw Brusselbeleid om de relatie tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Vlaamse overheid, en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) te versterken, te verbeteren, te herbekijken. U wilt tot een constructief en positief partnerschap komen, waarbij beide instellingen elkaar respecteren en in de toekomst kunnen versterken. Om dat te verwezenlijken, moet er een decreet komen dat de verhouding tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VGC verbetert en verankert. Zo zou de VGC minder planlast en meer autonomie krijgen, terwijl de Vlaamse Gemeenschap een adequater instrumentarium aan controlemogelijkheden verwerft. Nu is alles gebaseerd op een decreet van 12 juli 1989 of zoiets, uiteraard naast de bepalingen in de bijzondere Brusselwet.

In 2015 behandelde de Vlaamse Regering de visienota, waar we ons volmondig hebben achter geschaard. De nota bevat de algemene principes waar een nieuw Brusseldecreet aan moet voldoen. Zoals gezegd: minder planlast en meer financiële zekerheid. Dat past binnen het hele politieke beleid van deze regering om voor gemeenten te zorgen voor minder planlast.

Een aantal principes daarbij waren inderdaad de overheveling van middelen, het oormerken van middelen, het decretaal verankeren van de dotatie, het opstellen van een meerjarenplan en dergelijke. Indien de beleidsdoelstellingen niet worden gehaald, worden de subsidies mogelijk gerecupereerd. Nu wachten we toch al even op dit Brusseldecreet. Het is uiteraard niet altijd evident om goede afspraken in een juridisch kader te gieten, maar het is wel noodzakelijk om tot een betere werking van de Vlaamse overheid – en haar plaatsvervangend lokaal bestuur, de VGC – in Brussel te komen.

We wensen een betere verhouding tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VGC, ik verwijs naar het kerntakendebat. We wensen een bepaald evenwicht, uiteraard niet een betere behandeling dan de Vlaamse gemeenten, wel dat de Vlaamse Gemeenschap samen met de VGC beleidslijnen zou uitzetten. We wensen dat de Vlaamse Gemeenschap een stem krijgt, een belangrijke stem, bij de totstandkoming

van een meerjarenplan van de VGC. Vlaanderen mag niet zomaar een schoonmoeder – al dan niet een vervelende – zijn voor de VGC. Als Vlaanderen investeert – de helft van het budget van de VGC komt nog altijd van Vlaanderen –, moeten we daar een belangrijke stem behouden.

Wat is de stand van zaken met betrekking tot het Brusseldecreet?

Hoe zal Vlaamse Gemeenschap, gelet op de verminderde planlast voor de VGC en een mogelijke verankering van haar dotatie, afdoende controle kunnen uitoefenen opdat het beleid van de VGC voldoende overeenstemt met dat van de Vlaamse Gemeenschap?

Welke knelpunten staan de totstandkoming van een Brusseldecreet nog in de weg?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Een van de belangrijke doelstellingen als Vlaams minister bevoegd voor de Brusselse aangelegenheden, is een betere samenwerking te bewerkstelligen met andere overheden en bestuurslagen. Een daarvan is de Vlaamse Gemeenschapscommissie, waar ik een betere rol- en bevoegdheidsverdeling tussen de Vlaamse overheid en de VGC nastreef. De VGC is enerzijds door haar expertise en terreinkennis de 'Brusselpoot' van Vlaanderen, en is anderzijds eveneens het autonoom lokaal Nederlandstalig bestuur, en is verder ook nog de brug tussen de Vlaamse overheid en de lokale besturen. Al deze functies samen geven al bij al een vrij complexe rol voor de VGC en maken onze relatie relatief complex.

Ik heb dit voornemen concreter vertaald in een nota van 17 juli 2015 en aan de Vlaamse Regering bezorgd.

De krijtlijnen daarvan zijn gekend. Daar worden twee processen vooropgesteld. Ten eerste, het ontwikkelen en verfijnen van de bestuurlijke instrumenten voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) door het hanteren van een strategisch meerjarenplan met strategische doelstellingen en een meerjarenbegroting die concreet vertaald worden in jaarplannen en een jaarlijkse doelstellingenbegroting. Ten tweede, de overheveling van de sectordecreten, strategisch geoormerkt, waarvan de verdeling van de middelen voor de lokale besturen vanaf deze legislatuur verloopt via het Vlaams Gemeentefonds, integreren in de algemene dotatie aan de VGC. Het gaat hierbij om middelen van het lokaal jeugdbeleid, lokaal cultuurbeleid, lokaal sportbeleid, het flankerend onderwijsbeleid, de stedenfondsmiddelen, de integratiesubsidies en de bestrijding van kinderarmoede.

Wat is nu de concrete stand van zaken? Er is wel degelijk veel en hard gewerkt achter de schermen. Er zijn al verschillende versies van een voorontwerp van decreet opgemaakt en in de verschillende fases geëvolueerd. Daarin worden vier onderling verbonden aangelegenheden geregeld. Ten eerste is er de dotatie aan de VGC. Het gaat dan om een correcte financiering en financiële zekerheid, dus ook het verduurzamen van de dotatie. Dat is een van de hoofddoelstellingen van het decreet. Ten tweede is er de overheveling van de middelen van de sectordecreten, strategisch geoormerkt, die voor de lokale besturen in Vlaanderen al eerder in het Gemeentefonds zijn opgenomen, naar de algemene dotatie van de VGC. Ten derde en ten vierde zijn er eerder twee aangelegenheden die technisch van aard zijn, namelijk de verfijning van het bestuurlijk toezicht waar nodig en de basis voor de aanpassing van het begrotings- en rekeningstelsel.

Het is de bedoeling om in een Brusseldecreet de overheveling van de sectormiddelen en het administratief toezicht op de VGC te regelen, waarbij zoveel mogelijk wordt gewerkt naar analogie met de beleids- en beheerscyclus (BBC)

voor de Vlaamse gemeenten. Vlaanderen wil op die manier zijn relatie met de VGC modelleren op strategische hoofdlijnen. Het plaatst de VGC ook meer in een regierol en het beleid van de VGC krijgt vorm middels één integraal strategisch meerjarenplan. Het kader voor een strategisch meerjarenplan voor de VGC is op maat van de VGC, geïnspireerd op de concepten en de methodologie die gelden voor de Vlaamse lokale besturen.

Dat is het eerste uitgangspunt. Als ik over dit uitgangspunt spreek, dan spreek ik ook wel over het parallelisme met de groeivoet van de dotatie die op dit ogenblik niet is gegarandeerd. Dat is toch een belangrijke doelstelling die zou kunnen worden gerealiseerd in het voordeel van de VGC.

Anderzijds is er een specifieke aanpak op een aantal punten nodig. Het is geen Vlaams-Brusselse gemeente an sich, zo simpel is het ook weer niet. Er is de grote noodzaak aan overleg en afstemming over het globale Vlaamsegemeenschapsbeleid in Brussel tussen de Vlaamse overheid en de VGC. Er is ook de bijzondere positie en het karakter sui generis van de VGC als politieke overheidsinstelling in Brussel – u hebt terecht de wet van 1989 in herinnering gebracht –, waardoor sommige elementen niet van toepassing zijn op de VGC, bijvoorbeeld de wet op de openbaarheid van bestuur. Een aantal aspecten van BBC kunnen niet zomaar overgenomen worden, zoals op het vlak van personeelsaangelegenheden. Er is ook de specifieke rol van de Vlaamse overheid in Brussel, die voor heel wat aspecten vanzelfsprekend niet te vergelijken is met de verhouding tussen de Vlaamse overheid en de lokale besturen in het Vlaamse Gewest.

Het uitgangspunt – en we slagen daarin met het voorontwerp van decreet – is zo dicht mogelijk bij het model Vlaamse overheid/gemeenten te blijven vanuit de relatie Vlaamse overheid-VGC. Waar nodig en waar we het er over eens zijn, kunnen we afwijken.

Hoewel de meerderheidspartijen het over de algemene krijtlijnen eens zijn, moet ik vaststellen dat er inderdaad nog geen volledige eensgezindheid bestaat omtrent de concrete invulling van bijvoorbeeld het bestuurlijk toezicht, waarbij de vraag kan worden gesteld in hoeverre het bestuurlijk toezicht al dan niet een sterk gestuurde aanpak vereist en in hoeverre bepaalde keuzes juridisch ook hard kunnen worden gemaakt. We werken natuurlijk nog steeds in het concept van de wet van 1989.

Bovendien moet de Vlaamse Regering zich daarnaast ook bewust zijn van de bijkomende inspanningen die moeten worden geleverd om het vermelde instrumentarium voor de VGC te ontwikkelen en ter beschikking te stellen. Er is soms enige gevoeligheid aan weerszijden van de tafel, en die proberen we zo goed mogelijk te begrijpen en te vertalen in bijkomende teksten

Ondertussen werd de tekst besproken tijdens een interkabinettenwerkgroep (IKW) eind januari. Onze administratie werkt momenteel aan een nieuwe versie van het voorontwerp van decreet, waarin maximaal rekening wordt gehouden met de opmerkingen geformuleerd tijdens dit IKW en met de nog resterende opmerkingen vanuit de VGC-administratie. Die opmerkingen zijn zeer gedetailleerd en helpen ons om de volgende stap te kunnen zetten. Voor zover ik dat kan inschatten, zijn ze allemaal wel degelijk te beantwoorden. Ik zie geen majeure knelpunten meer.

Ik hoop dat we nu in een goede laatste rechte lijn zijn om dan in de loop van de maand maart, ook administratief, te kijken waar er nog knelpunten liggen. Dan zullen er een aantal dingen politiek moeten worden uitgeklaard, uiteraard op het niveau van de Vlaamse Regering, maar ook tussen mezelf en de VGC.

Met wat ik nu weet – ik hoop dat ik mij deze uitspraak niet beklaag –, denk ik wel dat we er kunnen geraken.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): U hoopt er te kunnen geraken. Ik hoop ook dat er kan worden geland. Ik begrijp dat er blijkbaar wel wat gevoeligheden bestaan aan weerszijden, bij de Vlaamse Gemeenschap en de VGC, over de nieuwe samenwerking. Ik kijk alleszins uit naar een ontwerp van tekst dat de parlementaire procedure kan doorlopen.

Ik kan u alvast zeggen wat voor ons van belang is. We spreken inderdaad over een constructie sui generis. Ik zal niet zeggen dat de VGC de Vlaamse stad is in Brussel, maar ze heeft natuurlijk wel bepaalde taken overgenomen omdat de lokale Brusselse besturen in gebreke blijven. Er is een reden waarom die VGC uiteindelijk werd opgericht.

Ik denk dat de verhouding – ik denk dat het in uw beleidsbrief en uw beleidsnota meermaals werd aangehaald – evenwichtig moet zijn en dat de VGC natuurlijk niet zomaar haar gang kan gaan: dotaties krijgen, middelen krijgen, inkanteling van sectorale middelen en ermee doen wat men wil. Als men dotaties krijgt in het kader van een meerjarenplan, moet men verantwoording geven en een bepaald beleid uitvoeren dat Vlaanderen vooropstelt.

Ik denk ook dat er voldoende controlemechanismen moeten bestaan. Als ik het goed voor heb, staat in het decreet van 5 juli 1989 dat de begroting van de VGC moet worden goedgekeurd door de Vlaamse minister van Begroting. Ik denk dat dat heel beperkt is en dat aan de hand van een ministerieel besluit de begroting wordt goedgekeurd. Ik denk niet dat ze in het verleden ooit niet is goedgekeurd, terwijl ik toch af en toe hoor dat er fricties of spanningen blijven bestaan. Er moeten dus voldoende controlemechanismen worden ingebouwd. Waar ik ook al jaren voor pleit, is voor een soort van rapporteringsplicht. We hebben het daarstraks gehad over het feit dat u waarnemend lid bent maar u hebt ook een controlerende bevoegdheid. Dat vergemakkelijkt enerzijds de zaken omdat u er daadwerkelijk bij bent, maar anderzijds is het ook een sui-generissituatie. Een controlemechanisme is dus van belang. Rapportering is eveneens van belang. Tussentijdse evaluaties van meerjarenplannen moeten ook mogelijk zijn. Voor ons is het van belang dat het duidelijk is waar geld dat de Vlaamse overheid ter beschikking stelt, naartoe gaat. Wanneer blijkt dat niet wordt gevolgd wat is afgesproken in een meerjarenplan, moet er toch een mogelijkheid zijn om subsidies zo mogelijk te recupereren.

Naast het controlemechanisme en de rapportering moet er ook controle worden uitgevoerd om na te gaan of beleidsdoelstellingen door de VGC worden gehaald. Voor alle duidelijkheid: de VGC is een orgaan dat, wat ons betreft, een bepaalde bevoegdheid heeft als regisseur, in een regierol. Het is ook een ondergeschikt, plaatsvervangend bestuur, zoals in uw beleidsnota een beleidsbrief staat. Er moet een goede samenwerking zijn, maar ook controle en rapportering over de middelen en over de beleidsdoelstellingen.

Ik kijk zeker uit naar de teksten van zodra die hier worden besproken.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, deze vraag geeft ons de gelegenheid om eens ons standpunt te boek te laten stellen in het verslag van deze commissie.

Ik denk dat we allemaal naar een nieuw evenwicht willen tussen de VGC en de Vlaamse Gemeenschap, maar ik denk dat voor de ene evenwicht iets anders betekent dan voor de andere. Als je het verslag zult nalezen, zal men zien dat bij de vorige spreker vooral de woorden 'controle', 'onderschikking', 'rapportering' en

'terugvordering van subsidies' zullen terugkomen en het woord 'partnerschap' een keer terloops uitgesproken zal zijn geweest.

Bij ons – en ik denk dat ook het Vlaams regeerakkoord daarover spreekt – gaat het over partnerschap tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Die bisnota van 17 juli 2015 is voor ons de leidraad, althans toch voor de huidige legislatuur, want wij willen royale partners zijn die uitvoeren wat we samen hebben afgesproken. Daarbij is de algemene doelstelling, en ik citeer: "Betere en efficiëntere afspraken tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VGC als lokaal bestuur in Brussel met eigen opdrachten en verantwoordelijkheden." Dat is het hoofddoel. Daarbij is van belang dat we vertrekken van het subsidiariteitsbeginsel, en dat staat er ook letterlijk in. "Het is het Vlaams bestuursniveau dat het dichtst bij de Brusselaars staat en meer beleidsruimte voor de VGC betekent ook verantwoordelijkheid en verantwoording afleggen." Met andere woorden: het gaat hier over vrijheid en verantwoordelijkheid, wat inderdaad kan worden gekoppeld aan de algemene filosofie van de Vlaamse Regering inzake lokale besturen, namelijk responsabilisering en autonomie.

Er is ook al verwezen naar het huidig van kracht zijnde Brusseldecreeet van 1989. Voor ons is het nog altijd een zeer mooi decreet omdat het zeer kort en helder was. In de memorie van toelichting staat: "De Vlaamse Executieve wil resoluut werk maken van de responsabilisering en de autonomie van de gedecentraliseerde besturen. Dit ontwerp van decreet bevat dan ook een eerder soepele toezichtsregeling die tegelijkertijd de uitdrukking wil zijn van het volledige vertrouwen van de Vlaamse Gemeenschap in de Vlaams-Brusselse gemeenschap en haar mandatarissen."

Daarnaast pleiten wij ook – en dat staat ook in de bisnota – voor een regelmatig sterk en gestructureerd ambtelijk overleg. Er is ook al gesproken over een sterk politiek overleg. Weerom denk ik dat we tot een win-winsituatie moeten komen en niet moeten vertrekken van onderschikking en terugvordering van middelen.

Ik vraag me trouwens af in hoeverre dat al gebeurd is bij de op dit moment 308 Vlaamse gemeenten. Ik zou dat misschien eens moeten opvragen bij de minister van Binnenlands Bestuur.

Minister, ik heb twee vragen voor u.

U en ook de bisnota gaven een lijst van in te kantelen en te oormerken sectorale subsidies. We hebben hier al eens discussie gevoerd over de gemeentelijke ontwikkelingssamenwerkingsubsidies. Eigenlijk wordt de mogelijkheid daarvoor opgeheven voor Brussel-Hoofdstad. U hebt toen, misschien in een vlaag van voluntarisme, de suggestie gedaan dat u een oplossing zou kunnen bedenken in het Brusseldecreeet. Lig die piste nog op tafel?

En twee, als u spreekt over een groeivoet, gaat dat dan over een groeivoet op de dotatie alleen of over het totale middelenpakket dat vanuit de Vlaamse Gemeenschap aan de VGC wordt doorgeschoven? Ik denk trouwens dat dat in totaal een 40 procent van de VGC-werkingsmiddelen betreft.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Ik zal niet ingaan op de standpunten van beide parlementsleden. Zij geven inderdaad aan waar bepaalde zaken elkaar raken en moeten worden overbrugd. Op zich maakt het deel uit van het 'constructieve contentieux'.

Mijnheer Poschet, het minder goede antwoord is dat ik geen oplossing heb gevonden voor het probleem van de ontwikkelingssamenwerking. Het betere – en

misschien wel veel betere – antwoord is dat het wel degelijk de bedoeling is dat, als we een akkoord hebben – want alles is natuurlijk met alles verbonden –, de groeivoet die momenteel vanuit de Vlaamse Regering aan de Vlaamse gemeenten in het Gemeentefonds wordt toegestaan, wel degelijk op de globale, dus ook ingekantelde sectorale dotaties, op de financiële massa die van Vlaanderen naar de VGC gaat, zou worden toegepast. Dat is op dit ogenblik het uitgangspunt.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Ik neem aan dat de heer Poschet de voorbije dagen en maanden toch ook gevolgd heeft wat er zich opnieuw heeft afgespeeld in Brussel. Dat zijn toch zaken die totaal onverantwoord zijn. Voor alle duidelijkheid: de VGC is daar niet in betrokken. *(Opmerkingen van Joris Poschet)*

Dat heeft er inderdaad niets mee te maken. Maar wanneer ik dan spreek over loyale partners, over controletoezicht, dan denk ik dat dat meer dan op zijn plaats is.

Tegelijkertijd heb ik inderdaad ook gesproken over partners, over vertrouwen. Maar wanneer er vertrouwen en overleg is, moet men ook aanvaarden dat er controle en toezicht zou zijn. Dan blijft men goede vrienden. Goede afspraken maken telkens goede vrienden. Ik ben absoluut voorstander van vrijheid en verantwoordelijkheid, maar ik wil ervoor zorgen dat dit nooit afglijdt naar 'vrijheid, blijheid'. Ik denk dat niemand daarmee gediend is. Ik denk dat ook de VGC ermee gediend zou zijn dat er goede afspraken zijn en inderdaad een vertrouwen, een goed overleg, een partnerschap, maar tegelijkertijd ook een vorm van toezicht, een vorm van controle voor een lokaal bestuur in Brussel dat aanzienlijke subsidies krijgt van de Vlaamse overheid en dat inderdaad bepaalde taken te vervullen heeft, in het belang van de Vlaamse Gemeenschap hier in Brussel.

Ik dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.